

Saaren kirjoittajalta

Victoria Hislop

Eräänä
elokuun
iltana

BAZAR

VICTORIA HISLOP

Eräänä
elokuun
iltana

Suomentanut
Laura Kataja

BAZAR

Bazar Kustannus
www.bazarkustannus.fi

Suomentanut Laura Kataja
Englanninkielinen alkuteos *One August Night*
Copyright © 2020 by Victoria Hislop

ISBN 978-952-376-581-8

Bazar Kustannus on osa Werner Söderström Osakeyhtiötä

Taitto Jukka Iivarinen / Taittopalvelu Vitale
Painettu EU:ssa

Rakkaalle äidilleni Mary Hamsonille,
jolle myös Saari oli omistettu.
28. toukokuuta 1927 – 17. maaliskuuta 2020

I. LUKU

JOTKUT NAISET NAUTTIVAT raskaana ollessaan hyvästä terveydestä ja odotuksen ilosta, mutta Anna Vandoulakisille aika merkitsi surkeutta ja pahoinvointia. Lääkärit vaativat häntä pysymään vuoteessa ensimmäiset kolme kuukautta, ja kertoivat hänelle, että se oli ainoa keino pelastaa vauva. Näiden loputtomien viikkojen aikana hän menetti elinvoimansa, posliininsileän hipiänsä ja hänen pitkät kiiltävät kiharansa irtoilivat kourallisina.

Heti kun synnytyslääkäri oli vakuuttanut että keskenmenon vaara oli ohi, Annan aviomies Andreas kutsui kaikki työntekijänsä nauttimaan lasillisen parasta viiniään. Heitä kokoontui yli sata Eloundan kukkuloilla sijaitsevan talon eteen nostamaan maljan syntyvälle vauvalle. Kaikki tiesivät, että perillistä oli odotettu pitkään ja että Vandoulakisin suvun omistaman valtaisan tilan hyvinvoinnin ja menestyksen säilyminen riippui suvun jatkumisesta. Se, että Andreas ja Anna Vandoulakis saisivat jälkeläisiä, vaikutti heidän kaikkien elämään.

Anna ei näyttäytyntynyt. Sen sijaan hän katseli kapeasta raosta makuuhuoneensa verhojen välistä ja pani merkille, että hänen aviomiehensä serkku Manolis saapui ensimmäisenä ja

lähti viimeisenä. Anna ei voinut hetkeksikään irrottaa silmiään tästä ja oli varma, että tämäkin säännöllisin välein vilkuili häneen päin. Sekään ei vienyt hänen suurinta pelkoaan: että Manolis oli unohtanut hänet.

Jos noita vilkaisuja yläkerran ikkunasta ei lasketa, Anna ei ollut raskautensa aikana nähnyt Manolista kertaakaan. Kuinka hän olisi voinut näyttäytyä sille, johon halusi tehdä vaikutuksen, kun hän näytti niin vaatimattomalta? Hän inhosi sitä minkä kaiken vauva häneltä riisti jo ennen syntymäänsä.

Viimeisinä viikkoina hän sairastui taas ja joutui vuodelepoon. Vauva oli kohdussa väärin päin, selkä Annan selkärankaan kohti, ja synnytyskin oli kivulias ja traumaattinen. Luisevan tyttövauvan viehätystä ei lisännyt se, että se huusi lähes tauotta koko päivän ja pitkälle yöhön. Uupunut Anna ilmoitti inhoavansa imettämistä, ja piti löytää imettäjän.

Synnytys ei vapauttanut Annaa itseinhosta. Melkein yhdessä yössä hän muuttui pulleasta laihan näköiseksi, ja hän ei voinut sietää peilistä heijastuvaa kuvaansa. Hän oli aivan erilainen kuin se nainen jolla oli ollut tapana ihailla itseään peilistä tuntikaupalla. Häntä ei olisi tunnistanut siksi säteileväksi ja kauniiksi naiseksi, joka hän oli ennen ollut. Andreas oli järkyttynyt siitä, mitä Annalle oli tapahtunut, ja kun hän kysyi äidiltään Eleftherialta, oliko tällainen katoninen masennustila normaalia raskauden jälkeen, tämän täytyi myöntää ettei ollut. Ei ollut kauankaan siitä, kun Andreaan molemmat sisaret olivat synnyttäneet, ja kumpikin oli heti alkanut nauttia äitiyden ilosta. Eleftheria oli odottanut Annan käyttäytyvän samoin. Hän oli erityisen yllättynyt, kun hänen miniänsä oli kieltäytynyt kutsumasta

isäänsä katsomaan uutta tulokasta. Vaikka he eivät olleet koskaan osoittaneet hänelle erityistä vieraanvaraisuutta, Eleftheriasta oli outoa että Giorgios Petrakikselle ei tarjottu tilaisuutta nähdä ensimmäistä lapsenlastaan. Hän tosiaan ansaitsisi hiukan onnea, kun hänen toinen tyttärensä Maria oli leprapotilaana Spinalongassa, saarella, jossa hänen vaimonsa oli joitakin vuosia aikaisemmin kuollut. Päätös oli kuitenkin Annan, eikä hän aikonut sekaantua siihen.

Kun vauva oli noin kymmenen päivän ikäinen, Andreas tuli kotiin hiukan tavallista myöhemmin. Kuten tavallista Anna käänsi päänsä pois kun Andreas kumartui suutelemaan häntä poskelle.

”Kävin tapaamassa pappia”, hän ilmoitti. ”Sopiakseni kastepäivästä.”

Anna ei voinut asettua vastaan. Hän ei ollut halunnut poistua talosta, joten Andreaan oli täytynyt hoitaa järjestelyt yksin. Vandoulakisin perheessä lapsi kastettiin aina muutama viikon sisällä syntymästä. Yhtään myöhäisempi ajankohta olisi ollut vastoin perinnettä.

”Olen myös pohtinut kenestä tulee hänen kumminsa”, hän töksäytti. ”Minusta meidän pitäisi pyytää Manolista. Hän on jo osa perhettä, eikä minulle tule mieleen ketään muuta joka olisi aina paikalla tytärtämme varten.”

Manolis oli ilmeinen valinta olemaan *nonós*, koska sen paremmin Annalla kuin Andreaallakaan ei ollut yhtään läheistä ystävää, mutta Anna oli ollut haluton ehdottamaan sitä itse. Hän pystyi tuskin pidättämään riemuaan.

”Se on ihana ajatus”, hän sanoi. ”Kysytkö häneltä huomenna?”

Ensi kertaa kuukausiin Andreas näki vaimonsa hymyilevän.

Sinä iltana Anna terästäytyi ja katsoi peiliin. Hän perään-tyi. Hänen ihonsa oli kuiva ja kalvaka ja silmien alla oli sinipunaiset varjot. Hiukset, joista hän oli ennen ollut niin ylpeä, olivat ohuet ja kiillottomat ja vartalo oli menettänyt muotonsa. Se oli järkytys, mutta nyt kun hänellä oli syy, hän päätti saada takaisin sen ulkonäön, josta hän oli ollut niin ylpeä, ulkonäön joka oli tehnyt hänestä niin halutun. Ristiäis-sissä hän tapaisi Manoliksen ensi kertaa kuukausiin, ja myös näyttäytyisi ensi kertaa muille tuttaville ja perheenjäsenille.

Siinä oli kylliksi motivaatiota. Hän alkoi syödä parem-min, olla raittiissa ilmassa, käyttää parhaita kasvovoiteita, hieroa hiuksiinsa oliiviöljyä kunnes se taas alkoi kiiltää. Hän myös kutsui kiireesti ompelijan tekemään uuden puvun ti-laisuutta varten.

Heti kun hän taas alkoi pysähtyä peilien eteen sen sijaan, että olisi vältellyt niitä, hänen turhamaisuutensa todella palasi. Vaikka hän oli hiukan laihempi kuin ennen, hänen rintansa olivat taas pyöreät ja hän nautti niiden ja uuden ohuemman vyötärönsä vastakohdasta.

Hän heittäytyi ristiäisten käytännön valmisteluihin, jär-jesti juhla-ateriaa, kukkia, musiikkia, lapsen eri vaatekertoja ja vieraille annettavia lahjoja. Siitä tulisi komea tilaisuus, Eloundan kirkkoon tulisi niin paljon väkeä kuin suinkin mahtuisi, ja satoja lisää kutsuttaisiin juhliin sen jälkeen.

Kun päivä lopulta koitti syyskuun lopulla, Anna tunsi olevansa valmis. Hän oli uudistunut ja innoissaan päivästä. Hänen teettämänsä puku korosti hänen tiimalasivartaloaan ja sen parhaita puolia. Se oli tummanpunaista silkkiä.

Anna ja Andreas saapuivat vauvan kanssa jo valmiiksi täyteen kirkkoon. Eturiveillä istuivat kaikki Vandoulakisin

perheen jäsenet. Patriarkka Alexandros ryhdikkäänä ja arvokkaana; hänen vaimonsa tyylikkäänä ja ilmeettömänä, näyttämättä minkäänlaisia tunteita, edes tänä pojantyttärensä erityisenä päivänä. Olga, vanhempi sisarista, ja hänen aviomiehensä Lefteris istuivat neljä kuritonta lastaan välissään. Toinen sisar Eirini istui kaksivuotias tyttärensä sylissään ja etsi hermostuneena katseellaan aviomiestään, joka lopulta saapui palveluksen puolessavälissä.

Muut vieraat kirkon etuosassa olivat tämän varakkaan perheen asioita hoitavat lukuisat lakimiehet, pankkiirit, jotka huolehtivat heidän rikkauksistaan, ja pormestarit ja kunnanhallituksen jäsenet Eloundasta ja Agios Nikolaoksesta sekä Neapolista, joka käytännössä oli alueen pääkaupunki. Nämä ihmiset olivat muodollisesti pukeutuneita, miehet kokopuvuissa ja naiset ompelijan tekemissä asuissa. Heidän takanaan olivat ne, jotka tekivät työtä tilalla, tilanhoitajat, maataloustarvikkeiden ja karjaeläinten toimittajat ja niin edelleen. Näiden kahden ryhmän välillä oli lähes näkyvä linja. Kankaiden laadussa oli ero, eturiveillä istuvien hienot vaatekankaat muodostivat vastakohdan taempien rivien karkeammille kudoksille.

Ainoa perheenjäsen joka jutteli vilkkaasti kaikille vieraille oli itse *nonós*. Toisin kuin muut perheenjäsenet, Manolis puheli yhtä hilpeästi pankkiirien rouville kuin maatalan työläisille.

Kun Anna astui kirkkoon, kaikkien katseet kääntyivät häneen.

”*Panagia mou*, mitä hänellä on päällään?” Olga kuiskasi kätensä takana sisarelleen.

Eirini oli yhtä järkyttynyt. ”En usko tätä”, hän mutisi.

”Niin mautonta tällaiseen tilaisuuteen, eikö sinustakin? Kirkkaanpunaista?” Olga jatkoi.

”Olen aivan samaa mieltä”, Eirini sanoi. ”Mutta ei hänelle tavatonta...”

Anna oli valinnut kirkkaanpunaisen, koska se sopi hänelle täydellisesti. Hän ei ollut milloinkaan ollut kauniimpi ja tiesi sen. Voimakas väri oli rohkea vastakohta hänen kalpealle iholleen ja suklaantummille hiuksilleen, ja kirsikanvärinen huulipuna oli sekin uskalias yksityiskohta, jota harva nainen olisi valinnut.

Anna näki vain Manoliksen. Oli niin kauan siitä kun he olivat tavanneet, ja matkan päästäkin tapaaminen vaikutti kumpaankin. Manolis tuijotti Annaa jäykistyneenä.

Andreas halusi antaa lapsen tämän äidille.

”Anna, minusta se kuuluu tapoihin...” hän sanoi ja ojensi vaimolleen pientä valkeaa kääröä.

Anna oli sillä hetkellä ajatuksissaan eikä vastannut.

”Anna?”

Tämä tuijotti kaukaisuuteen.

”Anna!” Andreas sanoi vaativasti, nyt hermostuneena siitä ettei tämä vastannut.

Hämmentyneenä Anna otti tyttärensä ja kietoi hänet syliinsä, jalat vapisten niin että hän tuskin pysyi pystyssä. Manolis tuli lähemmäs valmiina esittämään pääosansa tämän lapsen elämän tärkeimmässä hengellisessä tapahtumassa.

Hän kosketti Annaa kevyesti käsivarteen ja kumartui suutelemaan vauvaa poskelle.

Anna hengitti hänen tuoksuaan. Saippua? Pellot? Hänen makean lempitupakkamerkkinsä tuoksu? Jos hänen kätensä eivät olisi olleet täynnä, olisi ollut mahdoton vastustaa

koskettamasta hänen tukkaansa, mutta nyt oli kylliksi että hän tunsi tämän takin kosketuksen paljaassa käsivarressaan, kun he pysähtyivät ennen kuin lähtivät kävelemään pitkin käytävää.

Silmäkulmassaan hän näki että Manolis vilkaisi häntä sivusta ja tunsi ihailun katseessa.

”Eiköhän ole aika”, sanoi Andreas kärsimättömänä. ”He odottavat.”

Koristeellisiin kultakuvioisiin kaapuihin ja korkeaan mutkikkaasti kirjottuun hattuun pukeutunut pappi odotti kaste-maljan luona. Hänen partansa ulottui melkein vyötärölle ja hänellä oli kullanvärinen sauva. Kaksi vaatimattomammin pukeutunutta apupappia seisoi hänen vieressään. Majesteettisen pitkän ja vaikuttavan papin rinnalla he näyttivät kääpiöiltä.

Kolmikko lähti kulkemaan käytävää pitkin, Anna keskellä upeana kuin ruusu täydessä kukassa, hänen kummallakin puolellaan mies, komea, lähes aristokraattinen, tummassa kokopuvussa. Tällä tavoin pukeutuneina Andreas ja Manolis olivat vielä hämmäntävämmän samannäköisiä kuin tavallisesti.

Lapsi nukkui Annan käsivarsilla valkeaan pitsiin kiedotuna, autuaan tietämättömänä kohta tulevasta järkytyksestä. Se alkoi pian: vaatteiden riisuminen, toistuvat upotukset maljaan, öljyn valuttaminen, hiusten leikkaaminen ennen kuin hänet puettiin uudelleen ja kannettiin ympäri ja ympäri kynttilöiden lepattaessa aivan vieressä. Lasta pelotti aivan riittävästi jo se, että hänet ojennettiin vanhemmalta papille ja sitten *nonökselle* outojen laulujen soidessa ja outojen tuoksujen leijaillessa ilmassa, ilman lisärituaalejakin.

Sofia, joksi hänet kastettiin, kiljui suureen ääneen sere-monian alkupuoliskon ajan, ja vain jokunen lause liturgiaa

kuului hänen itkunsa yli. Ensimmäinen tauko tuli kun Manolis kiinnitti sievän kultaristin riippumaan lapsen kaulaan, virallisena kummisedän lahjanaan.

Anna hymyili. Ehkä lapsi pitää kauniista koruista kuten äitinsäkin. Hän toivoi että Manolis oli huomannut että hänellä oli ne korvakorut, jotka tämä oli antanut hänelle nimipäivälahjaksi.

Suurimman osan toimituksen loppuajasta Manolis piti vauvaa sylissään. Hän oli silloin paljon rauhallisempi ja katsoi *nonóstaan* papin ottaessa esiin valkoisen nauhan, joka kierrettiin kummankin ympärille. 90 minuutin kuluttua tilaisuus oli vihdoinkin lopussa ja ihmisjoukko lähti ulos ja kuljeskeli hälisten ympäriinsä auringonpaisteessa, iloisina siitä että olivat päässeet ulos tunkkaisesta kirkosta ja odottaen mahdollisuutta seurusteluun. Moni näki nyt Sofian ensi kertaa ja etenkin naiset halusivat päästä näkemään lapsen lähempää. He kerääntyivät Manoliksen ympärille. Tämä piteli nyt rauhoittunutta kääroä hyvin ylpeänä.

”Hurmaavat ruskeat silmät aivan kuten isällään”, moni heistä sanoi.

”Ja hänelle on selvästi tulossa äitinsä upea tukka”, sanoi joku.

”Niin, katsokaa mitkä kiharat hänellä on jo nyt”, toinen myönsi.

”Hän on kaunis!”

”Niin sievä!”

”Kuinka täydellinen vauva!”

”*Ptui, ptui, ptui!*” vastasi Manolis. Mikä tahansa kehu saattoi herättää paholaisen huomion, ja teeskennelty syljeskely oli tavallinen tapa estää se.

Anna katsoi häntä pienen matkan päästä. Samanaikaisesti hän keskusteli isänsä Giorgioksen kanssa ja yritti rohkaista häntä saapumaan illaksi suunniteltuun juhlaan. Tämä oli vastahakoinen, koska tunsi aina olonsa vaivautuneeksi Vandoulakisin suvun joukossa. Kyse ei ollut vain siitä että Giorgios oli vähäinen kalastaja. Kosketus lepraan oli pahempi häpeä. Hänen vaimonsa kuolema Spinalongassa oli ensin salattu Annan appivanhemmilta, mutta hänen nuoremman tyttärensä diagnoosia ja lähtöä asumaan sinne ei voinut piilottaa. Vaikka he olivat kyenneet voittamaan ennakkoluulonsa Annasta, tämän merkittävän suvun jäsenet eivät mitenkään peittäneet sitä, että he kavahtivat hänen isäänsä. He olivat sitä mieltä että oli järkevää pysyä hiukan kauempana hänestä.

Kun Giorgios oli myöntynyt tulemaan juhliin vähäksi aikaa, Anna vaikutti tyytyväiseltä ja meni pois. Nyt hän oli valmis lähtemään.

Lyhyt tauko tarvittiin siihen että valokuvaaja kokosi vanhemmat ja kummisedän kirkon portaille valokuvaa varten. Anna seiso keskellä Sofia sylissään, Andreas ja Manolis kummallakin puolellaan. Se oli muodollinen asetelma, päivän muistoksi tarvittu. Heti sen jälkeen Andreas ajoi Annan ja vauvan takaisin heidän kotiinsa korkealle Eloundan kukkuloille. Talo oli tilava ja avara, oliivilehtojen keskellä, ja ikkunoista saattoi nähdä osan niistä paristatuhannesta hehtaarista, jotka suku omisti. Tämä oli vain pieni osa heidän omaisuudestaan.

Taloon muutettuaan Anna oli tehnyt huomattavia muutoksia, ei vain sisustukseen vaan myös talon ulkoasuun. Talon edessä oleva alue oli tasoitettu terassia varten. Tässä

juhlat oli tarkoitus pitää. Pitkissä riveissä oli pukkipohtia, joille oli siroteltu kukkia, ja jokaisen keskellä oli rivissä viini- ja rakipulloja. Lähellä olevien puiden alla joukko kokkeja käänteli vuohia vartaissa.

Vieraita saapui sadoittain. He seisoskelivat ryhmissä ja ottivat itselleen viiniä ja muhkein mitoin ruokaa, jota oli valmiina vadeilla buffetissa. Moni söi pidättelemättömän ahneesti. Useimmilla oli jokin kaupallinen suhde Vandoulakisin sukuun, ja he katsoivat runsaan juhlan kuuluvan asiaan.

Anna oli luovuttanut vauvan lapsenhoitajalle heti kun he palasivat kirkosta. Vauva nukkui jo, ja hänen läsnäoloon ei tarvittu tässä osassa tilaisuutta.

Giorgios saapui viimeisten joukossa ja tutki joukkoa hermostuneena etsien jotakuta tuttua. Marian paras ystävä Fotini huomasi hänet yksinään seisomassa, ja kiirehti paikalle veljensä Antoniksen kanssa. Näillä kahdella perheellä oli läheiset suhteet. Giorgioksen kasvot kirkastuivat, kun hän näki heidät. Hän näki Fotinia säännöllisesti perheen tavernassa Plakassa, mutta Antonista hän ei ollut tavannut vähään aikaan.

”Mitä kuuluu?” hän kysyi lämpimästi. ”Olet komeampi kuin koskaan!”

”Niin”, vastasi Fotini ja pötkäsi veljeään käsivarteen: ”Hän on liiankin komea.”

Se että Antonis oli tilaisuuden hyvännäköisin mies ei ollut mielipidekysymys. Jo lapsena hänen suuret ruskeat silmänsä olivat herättäneet kaikkien huomiota. Ne olivat mantelinmuotoiset ja kastanjanväriset.

”Ja liian valikoiva”, hän kiusoitteli. ”Meillä pitäisi olla nyt hänen lapsensa ristiäiset. Mutta hän ei vilkaisekaan tyttöihin.”

”Fotini...” Antonis vastusteli lempeästi. ”Tuo ei ole totta. Minä vain en ole löytänyt sitä oikeaa vielä, siinä kaikki.”

”Odotat häntä, niinkö”, sanoi Giorgios myötätuntoisesti. ”Menet naimisiin jonakin päivänä ja kadut sitä lopun ikääsi.”

Muutaman minuutin aikana Giorgios kyseli nuoremalta mieheltä kaikenlaista hänen työstään tilalla. Työ oli vaativaa, mutta selvästi Antonikselle sopivaa. Hän oli taistelut hyvin urheasti vastarintaliikkeessä saksalaismiehityksen aikana ja palannut sieltä epätavallisen kestäväenä ja voimakkaana. Ruumiillinen työ vaati häneltä tuskin lainkaan ponnistusta ja Giorgios havaitsi, että se oli tehnyt hänestä entistä jumalallisemman näköisen.

Manolis maleksi paikalle juttelemaan. Muutaman viime vuoden aikana hänestä ja Antoniksesta oli tullut parhaat ystävät. Antonis oli ensin ollut varuillaan hänen suhteensa, mutta miehet olivat vähitellen huomanneet, että heillä oli paljon yhteistä, etenkin kiihkeä musiikkiharrastus. He soittivat usein yhdessä, Antonis *thiábolillaan*, puuhuilulla, ja Manolis lyyrallaan.

Giorgios onnitteli Manolista siitä, että tämä oli *nonós*. Häntä hämmästytti Andreaan ja tämän serkun yhdennäköisyys, kuten kaikkia, jotka näkivät heidät yhdessä. Lähes kaksimetrisenä kumpikin oli keskimääräistä kreetalaista pitempi. Heillä oli samanlainen tuuhea ruskea tukka ja korkeat poskipäät. Ainoa rakenteellinen ero oli, että Andreaalla oli hiukan vahvempi leuka, mutta heillä oli täysin erilainen ilme, josta vieraskin erotti heidät. Manoliksella oli syvät pöyryt silmien ympärillä koska hän hymyili ja nauroi jatkuvasi, kun taas Andreas oli synkkä, vakavamielisyys näkyi jopa olkapäiden asennossa.

Soittajat aloittivat nyt, ja ensimmäinen kappale säesti muodollista *siganósta*, kahdeksan askelen tanssia, johon kaikki saattoivat liittyä. Annan terassilla oli alue, joka oli kyllin iso sadan hengen piirille, ja näin aloitettiin. Kun piiri oli täysi, sen sisään muodostettiin toinen piiri, ja sitten seuraava, kaikkiaan neljä sisäkkäistä piiriä. Soittajia oli kymmenen: kaksi soitti lyyraa, kolme näppäili *laóútoa*, kaksi kitaraa, yksi viulua, yksi rummutti tamburiinia ja yhdellä oli mandoliini. Sointi oli täyteläinen ja rikas. Kaikki osasivat seuraavankin viisitoistalyöntisen tanssin mutkikkaan askelkuvion, ja pikkulapset, jotka olivat säntäilleet ympäriinsä, asettuivat nyt aikuisten väliin ja liittyivät epäröimättä liikkeiden aaltoiluun, kertaakaan astumatta väärin, kuin olisivat oppineet nämä tanssit jo kohdussa.

Giorgios tunsi, että nyt oli hyvä hetki poistua. Hän katseli tanssia hetken, vaihtoi muutaman kohteliaisuuden Annan appivanhempien kanssa ja lähti vaivihkaa kohti kotia.

Antoniksen rohkaisemana Manolis lähti jossakin vaiheessa autolleen hakemaan lyyransa. Hän istuutui, piti hen-toa kolmikielistä soitinta vasemmassa kädessään ja veti jousta kielten yli oikeallaan. Se näytti hyvin pieneltä hänen suurissa käsissään, mutta hän loihdi siitä esiin valtaisan äänen, joka nosti sävelmän jatkuvan laouónsoiton yli. Sävelet virtasivat yhä nopeammin ja hän soitti tauotta tunnin, enemmänkin.

Soittajien kestävyys oli rajaton. Musiikki virtasi yli vieraiden kuin olisi etsinyt pakotietä ympäröiville kukkuloille. Manolis tuijotti kaukaisuuteen. Vaikka hänen istuimensa oli rivin päässä, hän oli musiikin sydän ja huomion keskipiste.

Tunnettu laulaja liittyi joukkoon kymmenen maissa. Silloin ilta todella pääsi vauhtiin ja tilaisuuteen tuli *kéfin*, lähes kiihkeän juhlinnan henki.

Myöhemmin Manolis tanssi *zeibékikon*, yksintanssin. Yleisö kokoontui ihailemaan hänen esittämiään akrobaattisia liikkeitä ja piruetteja, ja oli selvää että hän esitti taitoaan eikä ilmaissut sitä tuskaa, jota tällä tanssilla yleensä osoitettiin.

Pääosan iltaa Andeas kulki kiittämässä vierasryhmiä siitä, että nämä olivat saapuneet paikalle, ja heidän lahjoistaan Sofialle. Toisinaan hän näki vilahduksen vaimostaan ja totesi että tämä hymyili. Ensi kertaa lähes vuoteen hän näki tämän näyttävän onnelliselta ja rentoutuneelta. Hän ajatteli että lopultakin tämä oli oma entinen itsensä.

Tanssin alettua hän ei enää pysynyt selvillä vaimonsa liikeistä, mutta näki välillä punaisen häivähdyksen. Kun suuri piiri pyöri, hän näki tämän kasvot selvemmin. Anna näytti lumoutuneelta, tanssin hengen vangitsemalta.

Sellaisesta *gléndistä* toipuminen kesti päiviä. Syksy oli tulossa ja tilalla oli paljon työtä tehtävänä, mutta kaikki työläiset olivat hitaanpuoleisia.

”Pomo saa syyttää vain itseään”, Antonis kommentoi Manolikselle. ”Rakia oli enemmän kuin vettä.”

”Taisimme juoda joka tipan mitä oli”, Manolis nauroi. ”Pian on aika valmistaa tämän vuoden varasto.”

Rypäleiden korjuu oli alkamassa muutaman viikon kuluttua ja sitä seuraisi tislaminen sen tuliliemen tuottamiseksi, joka oli saaren paljon ilonpidon polttoaine.

Ystävykset olivat *kafenetossa* Plakassa. Päivän työt oli tehty ja Manolis oli mennyt sinne ripustaakseen lyyransa takaisin

seinälle baaritiskin taakse. Siinä oli sen paikka. Hän usein soitti sitä mielijohteesta tai plakalaisten ystäviensä pyynnöstä.

”Se on ainoa rakkauteni”, hän vitsaili usein.

Annan halu olla Manoliksen kanssa oli taas syttynyt, kun hän oli tanssinut tämän vieressä ristiäisissä. Tämän hoikka olemus ja hänen tanssinsa ja lyyransoittonsa voima täyttivät hänet himolla. Hän alkoi järjestää heille tilaisuutta olla kahden, ja kaksi päivää myöhemmin hän saavutti toiveensa täydellisesti.

Lapsenhoitaja, joka huolehti Sofiasta päivisin, oli vienyt Annan pitkälle kävelyille. Lapsi oli levoton, ja varsinkin ristiäisiä seuraavina päivinä ainoa joka sai hänet nukahtamaan oli lastenvaunujen keinuva liike.

Annan nautintoa sinä iltapäivänä ei haitannut mikään. Päivä oli kuuma, ikkunat apposen auki ja Manolis painoi kätensä hänen suulleen hiljentääkseen hänen voihkinansa. Ekstaasissa, ja siinä lähes väkivaltaisessa hengessä, joka heidän rakastelussaan toisinaan oli, tämä puri hänen sormiaan.

”Anna!”

Manolis äännähti mielihyvystä kun Anna päästi viimeisen pidäkkeettömän huokauksen.

Hetken molemmat makasivat hiljaa, kosteiden ja rypistyneiden lakanoiden päällä.

Manolis leikitteli suortuvalla Annan tummista hiuksista, jotka olivat levällään tyynyillä, ja kiersi sen sormensa ympäri.

Tämä käänsi päänsä häneen päin.

”En voi elää ilman sinua”, Anna kuiskasi, niin että hän kuuli sen juuri ja juuri.

”Sinun ei tarvitse, *agápi mou*”, hän sanoi hiljaa.

Rakastetussa Saari-romaanissa alkanut tarina Kreetan lähihistoriasta jatkuu

Spinalongan saaren leprasiirtokunta suljetaan pysyvästi 25. elokuuta vuonna 1957. Joillekin päivä on suuren juhlan aihe, kun taas osa saaren asukkaista pelkää ulkomaailmaa enemmän kuin mitään muuta. Siirtokunnan sulkeutuessa yllättävä väkivaltainen hetki saa aikaan kauaskantoisia seurauksia. Aika pysähtyy paikoilleen Maria Petrakisille ja hänen läheisilleen, ja kaksi perhettä repeää erilleen Spinalongan tapahtumien vuoksi.

Siirtokunnan jäädessä menneisyyteen saaren asukkaat joutuvat kohtaamaan täysin uuden ja vieraan maailman, joka ei suhtaudu entisiin spinalongalaisiin ymmärtävästi tai ystävällisesti. Maria aloittaa oman matkansa kohti paikkaa, joka siintää hänen unelmissaan oikeana kotina. Hän joutuu myös huomaamaan, että menneisyyden tapahtumista huolimatta kaikki eivät ole valmiita jättämään heille tuttua saarta.

Victoria Hislop jatkaa *Eräänä elokuun iltana* -romaanissa *Saari*-kirjasta tuttujen hahmojen tarinaa ja tuo Kreikan lähimenneisyyden mullistukset elinvoimaisina lukijan eteen